

Fintech Werkgroep over PDM met Peter Oltshoorn

Fintech Werkgroep presentatie en Debat over Personal Data Management met Peter Oltshoorn: Onderzoeker en journalist en recent een PhD onderzoek [Zelfbeschikking en persoonlijk databeheer](#).

Personal Data management (PDM) , we zullen ons er allemaal ertoe moeten verhouden. Maar hoe? Daarover valt nog veel te bedenken, uit te wisselen en te besluiten in de maatschappij . De Fintech Werkgroep van het Digital Ecosystems Institute (DEI) heeft daarom Peter Oltshoorn, specialist op het gebied van zelfbeschikking en persoonlijk databeheer, uitgenodigd om in discussie te treden en deelnemers te helpen hun geest te slijpen over dit onderwerp. Dit verslag stipt de belangrijkste punten uit deze discussie uit. Mocht de lezer graag meer willen weten, onderaan staan leestips om dit onderwerp verder uit te diepen..

Peter start de bijeenkomst met het schetsen van een overzicht van de huidige tijd waarbij partijen als Google en Facebook de belangrijke spelers zijn. Deze partijen beheren en eigenen zich een groot deel van de persoonlijke data die over individuen beschikbaar is, toe. Tegelijkertijd wordt ook veel van deze data op een goede manier gebruikt, een voorbeeld daarvan is [Big Data door Fraude bestrijding](#)¹ Door deze omgang met data dringt zich de conclusie op dat digitale privacy op dit moment eigenlijk niet bestaat en dat iedereen zich hiervan bewust moet zijn en hiermee moet leren omgaan. De relevante wetgeving (AVG) die de privacy van individuen zou moeten waarborgen en beschermen, blijkt niet altijd effectief. De vraag is dan ook: zou persoonlijke data niet het eigendom van het individu moeten zijn?

Dit blijkt een omstreden vraag. Het "eigendom" van gegevens roept de vraag op: Kun je die informatie eigenlijk wel "bezitten"? Vanuit het individu geredeneerd: natuurlijk wel. Data over mij, hoort van mij te zijn. Juridisch gezien ligt dat echter niet zo simpel. De definitie van 'eigendom' past niet op de manier waarop we die data willen gebruiken.. Dit is in het kort de strekking van de kamerbrief [eigenaarschap van persoonsgegevens](#). Kort gezegd: het in eigendom hebben van een naam zou immers betekenen dat een naam aan een ander gegeven kan worden zonder de overheid hierover te informeren. Voor het uitvoeren van de wettelijk taken van de rijksoverheid is dit niet mogelijk. Daarom is het beter om over zelfbeschikking te spreken in plaats van eigendom. Dat zou het publieke debat al een stuk scherper maken.

Praten over zelfbeschikking over data gaat natuurlijk altijd over de vraag naar recht op privacy. Toch is daar iets interessants mee aan de hand: iedereen wil privacy hebben, maar velen aarzelen niet allerlei privacy op te geven. Hier zijn verschillende oorzaken voor, zoals FOMO, informatieachterstanden of een gebrek aan controlemiddelen (bijvoorbeeld de mogelijkheid om toestemming te kunnen geven en dit blijvend kunnen controleren). in dit verband is het ook interessant dat het aanbieden van meer controlemogelijkheden individuen nonchalanter maakt. De perceptie van controle leidt tot het beperkt controleren ([Peltzman effect](#)).

Het gevolg van een nonchalante omgang met privacy is een enorme ruilhandel van gegevens, waarbij het voor een individu niet altijd duidelijk is wat zij daadwerkelijk opgeeft als zij informatie deelt. In het werk van Peter staat zelfbeschikking centraal: door zelfbeschikking over de gegevens kunnen we deze ruilhandel op een (voor onszelf) juiste manier laten verlopen. Het geeft controle over hoe andere partijen met onze gegevens omgaan en een mogelijkheid om voordeel te hebben van de

¹ WRR publicatie: Working Paper 21, [Big Data voor Fraude bestrijding](#) door Peter Oltshoorn

ruilhandel van gegevens. PDM heeft als voordeel dat er geen centrale partij met regie ingebakken is.

Op dit moment hebben we in Nederland echter een ander model, namelijk een Centrale Identiteit. Hierbij wordt door een partij (de Nederlandse rijksoverheid) bepaald hoe je je moet identificeren en als centrale partij beheren zij ook de persoonsgegevens. Naast dit centrale model ontstaan er ook verschillende federatieve identiteit modellen ontstaan. Voorbeelden hiervan zijn Facebook, Google en Apple. Deze partijen beheren delen van persoonlijke informatie en via deze partijen wordt ook toegang verleend tot diensten en producten. En door deze controle over de gegevens, kunnen zij nog meer informatie verzamelen.

Het is relevant dat hierin één of meerdere trust-registers gaan ontstaan. Gebruikers van PDM-oplossingen zullen namelijk op een of andere manier hun vertrouwen bevestigd moeten zien. eID zou vanuit de overheid een mogelijkheid kunnen zijn. Maar het is niet ondenkbaar dat bijvoorbeeld de KvK en het Notariaat hier een rol in kunnen gaan spelen.

Daarnaast worden technische oplossingen zoals de browsertoepassing Solid gezien als mogelijke oplossingen voor het vertrouwensprobleem. Echter, technologie is hierin niet leidend. Zelfbeschikking als uitgangspunt blijft het meest essentieel. Gebruikers zullen zich bij het gebruik van elke mogelijke toepassing goed moeten afvragen en realiseren hoe de balans is tussen zelfbeschikking en de mogelijkheden die de toepassing biedt. Het is belangrijk bewust te zijn van de belangen en de "kosten" van een oplossing en hoeveel informatie daarbij wordt gedeeld en weggegeven. Een certificering die aangeeft hoe een oplossing zich verhoudt tot andere oplossingen zou het mogelijk kunnen maken dat gebruikers oplossingen kunnen vergelijken op relevante punten zoals zelfbeschikking, flexibiliteit, zekerheid en veiligheid.

Marktadoptie

Als laatste is marktadoptie ter sprake gekomen. Het ecosysteem van partijen is dan relevant voor een succesvolle marktadoptie, zoals onder meer naar voren komt in het rapport van Innopay en TNO.

PDM is het meest relevant in situaties zoals het hypotheektraject, of rondom overlijden of gezondheid. Dit zijn dan ook de onderwerpen waar de werkgroep Fintech mee bezig is. Echter, misschien zou het voor acceptatie en adoptie van het grote publiek beter zijn om met eenvoudiger toepassingen te starten, om gebruikers "op te leiden" wat zelfbeschikking inhoudt en hoe ze hier het beste mee om kunnen gaan.

Maar al met al, zo is de conclusie na deze sessie: PDM is "een enorme tough nut to crack!". Maar als het lukt, dan ligt er een blauwdruk om elkaar te vinden. Het Digital Ecosysteem Institute zoekt met alle partijen de verbinding om in samenwerking dit soort complexe uitdagingen op te pakken en op te lossen. In gezamenlijkheid is er meer kennis en slagkracht om het ook daadwerkelijk te realiseren.

Als laatste wil Peter nog kwijt: Dank voor deze mooie discussie en inzichten en ik ben optimistischer geworden!

Leestips en leesvoer

- Klaas Heek: Tip voor werking eco-systeem in de natuur: ['The Biggest Little Farm'](#) op Netflix
- Wil je Peter z'n boeken lezen, dan kun je hem benaderen voor een pdf. Of uiteraard kopen via zijn uitgeverij.
- Peter: Er is een GOED rapport gemaakt door [Innopay en TNO. Een speelveldanalyse voor Self-Sovereign Identity.](#)

Met opmerkingen [KdK(1): Dit begrijp ik niet. Wat is een federatief identiteitsmodel.

- Zie ook: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/10/01/eindrapport-nederlandse-self-sovereign-identity-ecosysteem-ssi>